

УДК 371.311:796

ВАЛЕНТИНА ЦИНА

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕГРАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИЙ ПРОСТІР НА ЗАСАДАХ ПОЗИТИВНО-ПРИЙНЯТНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВІДМІННОСТЕЙ

Розглядається групування педагогічних технологій інтеграції майбутніх педагогів у освітній простір педагогічного ВНЗ на основі приведення їхньої індивідуальності у відповідність до рівня освітнього простору, відбиваючи фундаментальні засади фази інтеграції у формуванні особистісно професійної зрілості.

Ключові слова: освітній простір, індивідуальність, інтеграція, педагогічні технології

Інтеграція особистості майбутнього педагога в освітній простір педагогічного ВНЗ характеризується суперечностями між їхніми прагненнями бути ідеально представленими серед учасників навчально-професійної діяльності своїми індивідуальними особливостями і відмінностями та потребою освітнього простору схвально приймати та культивувати лише ті демонстровані особистістю індивідуальні особливості, які є прийнятними і відповідають цінностям зрілої професійно-педагогічної діяльності, освітнім стандартам, сприяють успішній сумісній освітньо-професійній діяльності всіх учасників професійної підготовки.

Педагогічні технології інтеграції передбачають приведення у відповідність індивідуальності майбутнього педагога до рівня освітнього простору педагогічного ВНЗ, відбивають фундаментальні засади фази інтеграції у формуванні особистісно-професійної зрілості. Проявлені під час фази індивідуалізації індивідуальні особистісно-професійні відмінності майбутнього педагога повинні бути прийнятими освітнім простором або конструктивно впливати на зміну цього простору, відповідно до індивідуальних відмінностей особистості, обумовлюючи взаємотрансформацію як зрілості особистості, так і освітнього простору.

Педагогічні технології інтеграції майбутніх педагогів у освітньо-професійний простір педагогічного ВНЗ передбачають психолого-педагогічне проектування та відтворення оптимальних дій усіх учасників професійної підготовки, забезпечуючи переконливість пояснень і прогнозування інтеграції майбутніх педагогів у освітній простір, мінімізуючи несприятливі взаємовпливи індивідуальних проявів і освітнього простору на формування особистісно професійної зрілості майбутнього педагога.

Ідея інтеграції, як об'єднання в одну систему запланованих результатів, укрупнення одиниць змісту освіти, групового навчання на основі моніторингу успішності процесу, була розроблена В. Гузєєвим у вигляді інтегральної освітньої технології [1]. Концептуальною основою тут виступає опора на потреби тих, хто навчається у самовиразі, самоствердженні та в успіхові.

Дидактична конструкція інтегральної технології ґрунтується на модульних технологіях, де мінімальною одиницею освітньо-професійної діяльності є заняття, а їх параметри визначаються рівнями поточних досягнень за такими рівнями: некомпетентний (відсутність мінімально необхідного рівню); мінімальний рівень досягнення запланованих освітніх результатів; рівень досягнень загального освітнього стандарту; просунутий рівень самовдосконалення.

Концепція інтеграції майбутніх педагогів у освітньо-професійний простір ґрунтується на взаємодоповнюваності методичних традицій освітнього простору й індивідуально-гуманітарних способів пізнання особистості на засадах синергетичного підходу, який визначає закономірності самоорганізації індивідуальності майбутнього педагога та освітнього простору.

Метою статті є групування педагогічних технологій інтеграції майбутніх педагогів до освітнього простору педагогічного ВНЗ на засадах позитивно-прийнятних для цього простору індивідуальних відмінностей (О.Коберник, Н.Крилова, І.Якиманська), прийняття і культивування індивідуальних особливостей особистості, що відповідають цінностям зрілої професійно-педагогічної діяльності (Г.Селевко), трансформації потреб освітнього простору відповідно до потреб індивіда як ознаки прояву лідерської позиції (Н. Волкова, Ю. Кулінка, Х. Паркхерст, Л. Савченко,), системного формування інтегральних особистісно професійних якостей, яких не було ні в майбутнього педагога, ні в інших осіб освітнього простору (І. Первін) (рис. 1).

Проявлення позитивно-прийнятних для освітнього простору індивідуальних відмінностей. Увага особистісно орієнтованих технологій спрямована на унікальну особистість майбутнього педагога, яка прагне до максимальної реалізації своїх можливостей [7]. Технологією педагогіки співробітництва обґрунтовується демократизація освітнього простору педагогічного ВНЗ шляхом налагодження міцних взаємозв'язків і взаємодії з найближчим освітнім середовищем (громадськими організаціями, установами, підприємствами та організаціями) [4].

Педагогізація оточуючого середовища визначається одним із головних напрямків педагогічної технології співробітництва. Як засвідчує наш досвід, результати формування особистісно професійної зрілості педагогів визначаються не стільки вищим педагогічним навчальним закладом, скільки сумісним впливом освітньо-професійного середовища (сім'єю, місцевим соціальним оточенням. Педагогіка співробітництва ставить завдання інтеграції всіх освітньо-професійних впливів ВНЗ, сім'ї, місцевих освітніх закладів, співпраці ВНЗ із громадськими інституціями на засадах їх педагогізації.

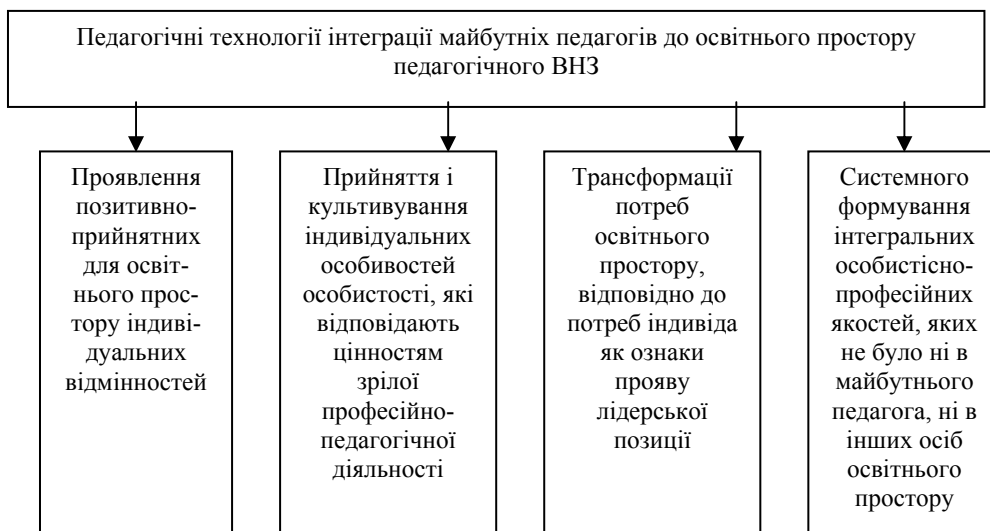

Рис. 1. Педагогічні технології інтеграції майбутніх педагогів до освітнього простору педагогічного ВНЗ на засадах позитивно-прийнятних для цього простору індивідуальних відмінностей.

В Україні вже більше десяти років існує концепція створення освітніх округів, які б об'єднали освітніми завданнями все місцеве соціальне середовище. Саме місцеві заклади освіти повинні стати професійними центрами з педагогічної розбудови соціального середовища.

Прояву позитивно-прийнятних для освітнього простору індивідуальних відмінностей сприяє використання в професійній підготовці технології проектного навчання, яка надає

освітньо-професійній діяльності майбутніх педагогів характеру проектування, спрямованого на отримання конкретного практичного результату та його публічного пред'явлення (захисту) [2]. Проектна освітньо-професійна діяльність включає самостійну діяльність майбутніх педагогів із досягнення певних результатів, що підлягають сприйняттю освітнім простором ВНЗ або освітнім середовищем зовнішнього соціального простору. Значущість соціальної або особистої проблеми, що стимулює майбутніх педагогів на здобуття нових знань є характерною особливістю проектної технології.

Прийняття і культивування індивідуальних особливостей особистості, які відповідають цінностям зрілої професійно-педагогічної діяльності. Розкриттю відповідності та прийняттю індивідуальних особистісно-професійних якостей майбутнього педагога освітньо-професійним простором педагогічного ВНЗ сприяє застосування у професійній підготовці інтерактивної педагогічної технології «Дебати» у вигляді обміну думками між студентами і їх сприйняття (оцінювання) представниками цього освітнього простору [6, с. 251-260]. Виховною метою цієї технології є формування у майбутніх педагогів емпатії та толерантності, впевненості в собі. Концептуальною основою для формування особистісно професійної зрілості тут виступає активність і значущість суб'єктів освітнього простору, їх право на прийняття цим простором та неконфліктне прийняття їх індивідуальної різноманітності. Завданням цим простором майбутнього педагога в дебатах - схилити представників освітнього простору, а не своїх опонентів до своєї точки зору з питань, що є значущими для освітнього простору в цілому.

Різновидами форм технології «Дебати» можуть бути круглі столи та «акваріум». Круглі столи є найрозповсюдженішою в практиці форм дебатів, коли у бесіді «на рівних» можуть брати участь до 10-20 будь-яких учасників освітньо-професійної діяльності.

Процедура «Акваріум» передбачає вислуховування представниками освітнього простору виступів усіх учасників дебатів із подальшим обговорюванням позицій сторін та їх аргументів із суперечливих питань, розбіжностей, а іноді й конфліктів, що можуть виникати в освітньому просторі.

Трансформація потреб освітнього простору відповідно до потреб індивіда (прояв лідерської позиції). Проблема невідповідності між окремою особистістю майбутнього педагога і освітньо-професійним простором педагогічного ВНЗ може бути розв'язана за допомогою ролевих ігрових технологій двома шляхами: необхідно змінити особистість відповідно до вимог освітнього простору, або перетворити освітній простір ВНЗ, щоб у ньому дана особистість почувалася комфортно [6, с. 215]. Створення ігрового віртуального простору з зануренням у нього майбутнього педагога як самостійної особистості може бути потужним стимулом до його освітньо-професійного саморозвитку. Задоволеність особистістю своєю ігровою роллю може сприяти її дотриманню в реальному освітньому просторі освітнього закладу.

Залучення майбутніх педагогів до організації освітнього простору педагогічного ВНЗ здійснюється, за технологією Дальтон-план Х. Паркхерст, шляхом комунікації та спілкування між усіма його учасниками, які складають план освітньо-професійної діяльності на певний період часу (тиждень, місяць, семестр) [5]. Студенти складають план-зобов'язання на виконання певної навчальної роботи з власним обсягом (не меншим за мінімальну програму-мінімум), із власним темпом виконання та підписуються під ним. Освітній простір дає змогу кожному заглибитися у вивчення тем навчальних дисциплін настільки, наскільки студент цього бажає.

Освітнім простором стають обрані студентами для запланованої освітньо-професійної діяльності навчальні аудиторії, кабінети та лабораторії, бібліотека, де можуть одночасно працювати декілька студентів. Освітній заклад стає образом становлення особистісно професійної зрілості, в якому студенти з іншими учасниками освітньо-професійної діяльності разом вибудовують свої образи професійно зрілої особистості і світу.

Системне формування інтегральних особистісно професійних якостей, яких не було ні в майбутнього педагога, ні в інших осіб освітнього простору. Взаємне особистісно-професійне збагачення майбутніх педагогів забезпечується за технологією групової діяльності засобами опосередкування міжособистісних відносин сумісною освітньо-професійною діяльністю [3]. При

цьому ефективність такої діяльності є прямо пропорційною кількості студентів, які беруть участь у груповій взаємодії. Сумісна освітньо-професійна діяльність породжує «груповий ефект», обумовлюючи відчутну прибавку до особистісно професійної зрілості кожного майбутнього педагога. Кооперація індивідуальних особисто професійних програм освітньо-професійного самоствердження майбутніх педагогів створює «груповий ефект» їхнього взаємного збагачення в групі. Групова освітньо-професійна діяльність передбачає виконання спільних для всіх студентів завдань, заохочуючи сумісне обговорення ходу та результатів роботи, звернення за порадами один до одного. Причому той, хто дає раду чи надає допомогу іншому, отримує при цьому не менший освітній ефект, ніж той, хто звернувся по допомогу, внаслідок актуалізації та конкретизації його знань та їх закріплення під час пояснення своєму товаришеві.

Висновки. Розглянуті педагогічні технології інтеграції особистості майбутнього педагога в освітньому просторі педагогічного ВНЗ визначені нами на засадах позитивно-прийнятних для цього простору індивідуальних відмінностей майбутніх педагогів. Особистісні якості, професіоналізм викладацького складу педагогічного ВНЗ та володіння технікою суб'єкт-суб'єктної взаємодії з усіма учасниками освітньої діяльності визначатимуть ефективність застосування обґрунтованих педагогічних технологій у формуванні особистісно професійної зрілості майбутніх педагогів.

Список використаних джерел

1. Гузеев В.В. Эффективные образовательные технологии: Интегральная и ТОГИС / В.В. Гузеев. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 208 с.
2. Коберник О.М. Интеграция знаний учнів у процесі проектно-технологічної діяльності / О.М. Коберник // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : науковий збірник. – К., 2005. – Вип. 12. – С. 57-64.
3. Коллективная учебно-познавательная деятельность / Под ред. И.Б.Первина. – М.: Педагогика, 1985. – 144 с.
4. Крылова Н.Б. Очерки понимающей педагогики / Н.Б. Крылова, Е.А. Александрова. – М.: Народное образование, 2003. – 448 с.
5. Паркхерст Х. Воспитание и обучение по дальтоновскому плану / Х. Паркхерст. – М.: Новая Москва, 1925. – 247 с.
6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : В 2 т. / Г. К. Селевко – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с. – (Серия «Энциклопедия образовательных технологий»).
7. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного образования / И. С. Якиманская. – М.: Сентябрь, 2000. – 176 с.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2015 р.

ЦЫНА В.

Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко, Украина

ТЕХНОЛОГИИ ИНТЕГРАЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО НА ОСНОВЕ ПОЛОЖИТЕЛЬНО-ПРИЕМЛЕМЫХ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ РАЗЛИЧИЙ

В статье рассматривается группировка педагогических технологий интеграции будущих педагогов в образовательное пространство педагогического вуза на основе приведения их индивидуальности в соответствие с уровнем образовательного пространства, отражая фундаментальные принципы фазы интеграции в формировании личностно-профессиональной зрелости.

Ключевые слова: образовательное пространство, индивидуальность, интеграция, педагогические технологии

TSINA V.

Poltava national pedagogical University named V. G. Korolenko, Ukraine

TECHNOLOGY INTEGRATION OF FUTURE TEACHERS IN THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL SPACE-BASED POSITIVE-ACCEPTABLE INDIVIDUAL DIFFERENCES

The article discusses the grouping of educational technology integration in future teachers educational space pedagogical University on the basis of bringing their individuality in accordance with the level of educational space, reflecting the fundamental principles of phase integration in the formation of personal and professional maturity.

Keywords: *educational environment, identity, integration, educational technology*